

I N D E X.

QUÆSTIO I.	
<i>De Scientia DEI in genere.</i>	
Art. I. An & quotuplex detur scientia in Deo.	274
Art. II. Solvuntur Objectiones.	286
Art. III. Quale sit obiectum scientie Divine.	301
Art. IV. Solvuntur Objectiones.	309
QUÆSTIO II.	
<i>De Scientia Simplicis Intelligentie.</i>	
Art. I. Quomodo Deus cognoscat creaturas possibiles.	319
Art. II. Solvuntur Objectiones.	325
QUÆSTIO III.	
<i>De Scientia Visionis.</i>	
Art. I. Quid sit futuratio, contingencia, & necessitas.	338
Art. II. Solvuntur Objectiones.	342
Art. III. An, & quomodo Deus videat ab soluto futura.	352
Art. IV. Solvitur Objetio primaria contra pri man conclusionem.	356
Art. V. Solvuntur Objectiones contra 2, conclus.	366
QUÆSTIO IV.	
<i>De Scientia Media.</i>	
Art. I. An Deus videat contingentia conditio natae futura.	380
Art. II. Solvuntur Objectiones.	386
Art. III. An Deus futura contingentia conditio nata, videat per scientiam medium.	396
Art. IV. Solvuntur Objectiones.	403
Art. V. An scientia media accedit ad Pelagi anismum, vel Semipelagiismum.	415
Art. VI. An admittenda est Decretum subjective ab soluto, & objective conditionatum.	424
Art. VII. Solvuntur Objectiones.	431
Art. VIII. An detur Prædeterminatio Physica.	443
Art. IX. Expenditur responsa ad versiorum.	453
Art. X. Solvuntur Objectiones.	459
Art. XI. Solvuntur relique Objectiones.	488
Art. XII. An detur scientia media reflexa.	496
Art. XIII. Solvuntur Objectiones.	502
Art. XIV. Solvitur ultima Objetio.	509
DISPUTATIO IV.	
<i>De Voluntate DEI,</i>	516
QUÆSTIO I.	
<i>De Libertate DEI.</i>	
Art. I. Exponitur difficultas circa libertatem Del.	517
Art. II. Quid in hac questione dicendum videatur.	521
Art. III. Probatur nostra conclusio.	527
Art. IV. Respondetur Objectionibus.	539
Art. V. An Decreta Dei distinguantur inter se virtualiter.	554
Art. VI. Solvuntur Objectiones.	559
Art. VII. An applicatio omnipotentiæ constitutiva ab aliis primi proximi sit in decreto Dei.	573
DISPUTATIO V.	
<i>De Mysterio SS. Trinitatis.</i>	710
QUÆSTIO I.	
<i>De Cognoscibilitate hujus Mysterii.</i>	
Art. I. An hoc mysterium, & quomodo possit cognosci.	711
QUÆSTIO II.	
<i>De Processionibus, Relationibus, ac Notionibus Divinis.</i>	
Art. I. Quid, & quod sit in DEO Proces siones, Relationes, Notiones.	721
Art. II. Quid, & quotuplex sit in DEO Per sona, aut subsistencia.	730
Art. III. Solvuntur Objectiones.	735
Art. IV. Quare potius processio secunde Personæ sit generatio, quam processio tertia.	742
Art. V. Solvuntur Objectiones.	751
QUÆSTIO III.	
<i>De Distinctione inter Prædicata DEI, Absoluta, & Relativa.</i>	
Art. I. An detur distinctio plus quam formalis inter predicata absoluta, & necessaria Dei.	758
Art. II. Explicatio multiplex identitatis, & distinctionis in Divinis.	763
Art. III. Qualis distinctio detur inter naturam, & Personas Divinas.	773
Art. IV. Solvuntur Objectiones.	784
Art. V. Solvuntur relique Objectiones.	797
Art. VI. An Personalitates Divine sint per fessiones virtualiter distinctæ ab essentia.	810
Art. VII. Solvuntur Objectiones.	816

(*)

TRACTATUS THEOLOGICUS

In Primam Partem
D. THOMÆ AQUINATIS
DE ANGELIS.

Ost examinatas quæstiones de DEO, pergit Angelicus ad considerationem Angelorum, qui ex genere suo præstantissima sunt creatura. Nomini Angelorum autem non tam substantiam, quam officium Spirituum illorum indiget, ut habet Divus Gregorius homil. 34. in Evangelia; significat enim nuncius: attamen jam vox haec per antonomasticam naturellam illas spirituales completa, & frequentius quidem Genios Coelestes significat, aliquores tamen etiam infernales dæmones, ut Matth. 25. v. 41. Qui paratus es Diabolus, & Angelis ejus. Agnovere Angelos etiam ipsi Gentiles, & Aristoteles quidem eos Intelligentias vocat, Plato secundarios Deos, Animaliaque celorum; Nos de eorum Natura, & Graia, item Meritis, Peccatis, ac Poenis, fed pacis agemus. Qui plura desiderat, Suarez adit, qui tomum prægrandem de Angelis offeret.

DISPUTATIO I.

De Natura, ac Naturalibus Proprietatibus Angelorum.

2. **E**xaminabimus hac disputatione, an Angeli in hac rerum universitate existant: an sint corporei: an spiritus puri: an immortales: an specie, an numero diversi: quam habeant vim se mouendi, cognoscendi, volendi, loquendi &c. quæ etiæ videantur ad Philosophiam spectare, tamen longa jam consuetudine hanc materiam prescripere Theologi, ex ea etiam titulo, quod doctrina de Angelis, ut plurius, mutatur principis fidei, aut Theologia, & ex sola ratione naturali exacte hauriri non possit.

QUÆSTIO I.

De Existentiâ, & Natura Angelorum.

ARTICULUS I.

An Angelii existant.

3. **P**er Angelum, ut dictum, intelligimus antonomasticè substantiam cretam, intellectualem, spiritualiæ, completam, hoc est, substantiam quandam, à DEO productam, intelle.

R.P. Ant. Mayr Theol. Tom. L.

A

fit.

fit, an non hæc omnia ab animabus separatis provenire valeant.

6. Quantus jam numerus Angelorum existat, dicimus potest, ut etiam fatur D. Dionysius de celesti Hierarchia c. 14, ubi tamen addit, eos numero exsuperare corpore. Maximum esse, conit ex Daniels 7. v. 10, ubi dicitur: *Mille milium ministrabant ei*, & decies milles centena milia affiebant ei. Angelicus 1. p. q. 50. a. 3. in corp. ait: *Rationabili est, quod substantia immateriale excedat secundum multitudinem substantiarum materialium, quasi incomparabiliter*. hoc Valentia, Granadus, Molina, ita intelligent, ut excedant omnem multitudinem specierum corporalium, non verò individuum, ut explicat etiam Cagetus, & seipsum Angelicus q. 6. de potentia q. 6. in corp. dicens: *Sufficiente incorpore (sicet Dionysius dicit quarto capite celestis Hierarchie) omnem multitudinem materialium specierum transcendent*. nam individua materialia, successivè existentia, itēmque omnes arena maris, & pulvres terra, utique Angelorum numerum exceedunt. Quidam ex parabola boni Pastoris, resiliquentis nonaginta novem oves in deserto, & querentes unam perditam, inferunt, numerum Angelorum saltem nonaginta novem vicibus superare numerum hominum; cum per ovem illam natura humana intelligatur.

7. Ob. 1. contra 2. conclus. Mundus sive Angelis esset imperfectus, & consequenter dedecet DEUM creatorem: ergo evidenter debent dari Angeli. Confirm. 1. Effectus est imperfectus, nisi assimiletur sua causa, quantum potest: sed mundus absque Angelis non assimilaretur sua causa, five DEO, quantum potest ergo. Confirm. 2. Omne agens intendit se propagare, imprimendo effectibus similitudinem, quantum potest: ergo etiam DEUS: sed hic potest majorem similitudinem imprimerre Angelis, quam alii creaturis: ergo debet eam imprimere, & consequenter Angelos producere. Confirm. 3. S. Augustinus de liber. arbitri. l. 3. c. 5. ait: *Quidquid enim tibi vera ratione melius occurrit, sic et fecisse DEUM*. ergo DEUS necessario tempus facit, quod est melius: sed melius est, in mundo esse Angelos ergo.

8. Ref. disting. ant. mundus sine Angelis esset imperfectus negativè, seu materialiter minus perfectus. conc. ant. esset perfectus imprecisus, neg. antec. & conf. Ratio hac probaret, DEUM etiam debuisse producere unionem Hypostaticam. Ad 1. confir. dist. ma, effectus est imperfectus, nisi assimiletur ipsi causa, neg. ma, nisi assimiletur idem, quam causa habet de ipso. conc. ma. & om. mi. neg. conf. Scriptio, quamvis sit effectus horum, non debet habere maximum similitudinem cum homine, sed tantum cum idea, vel conceptu scribendi. Ad 2. confir. disting. antec. omne agens necessarium, & generans in similitudinem naturae, intendit se ita propagare. conc. antec. etiam agens liberum. neg. antec. & conf. Ad 3. confirm. S. Aug. illo cap. paucis superioribus premittit: *Cujus DEI profecto largissima bonitas justissime laudaretur, etiam aliquo inferiore creature gradu nos condidisset, in forma dist. 1. conf. Lateranense citatum n. 4. ubi dicitur ab initio temporis utraque creatura, spiritualis, & corpora condita*. Quo vero tempore fuerint crea-

conf. alias DEUS nihil potuisse producere, quam quod produxit; hoc enim efficiens, & ad istud suffit necessitatus. hac de re plura in tract. de Incarnatione, ubi de necessitate Incarnationis,

9. Ob. 2. DEUS in omnibus operibus intendit necessarium suam gloriam: sed hunc finem obtinere non potest sine Angelis: ergo, prob. mi. Gloria est clara cum laude notitia: sed hæc non habetur sine Angelis; cum homo non cognoscat perfectè opera DEI: ergo. Confit. Mundus habet aptitudinem passim, ut terminer cognitionem comprehendens: si ergo debet etiam dari potentia activa elicendi etiam cognitionem: atque hoc non potest dari sine Angelis: ergo, prob. 1. conf. alias frustra daretur comprehensibilis, sicut frustra daretur color, si non daretur oculus: mihi subsumpta non est dubia; quia humanus intellectus non est comprehensivus universi.

10. Ref. dist. ma. DEUS necessarium intendit aliquam gloriam. conc. ma. intendit omnem, neg. ma. & dist. sic min. neg. conf. Posset DEUS producere creaturas adhuc magis comprehensibilis mundi, & consequenter magis DEUM glorificantes, quam Angelii, non autem propterea debet: unde sufficere DEO ponuntur laus ab hominibus. Imo quidam admittit, mundum potuisse creari absque omni creatura rationali: quo casu DEUS tantum habuit gloriam latius sumptuam, quam dare possent creature irrationalis. Ad confirm. neg. conf. Non omnibus potestis passim, formaliter talibus, correspondere debet potentia activa, actus existens: sufficit, si sit possibilis. Certè quodlibet ens habet potentiam recipiendi varias perfections, quas nunquam recipit, & consequenter per accidens cares hoc sine, licet non caret alio. Quare, etiam si potentia passiva mundi ad terminandam comprehensionem sui non obtinet hunc suum finem, formaliter sumptuam, tamen mundus, realiter sumptus, plurimos obtinet.

11. Ad prob. dist. illat. comprehensibilitas mundi daretur frustra per accidens, sicut potentia terminandi nobiliorum comprehensionem, quam habeant defecto Angeli. conc. illat. daretur frustra per se, neg. illat. mundo enim per accidens suffit, si Angeli non fuissent creati, adeoque ipse à nulla creatura naturaliter comprehendit potest. Quod spectat ad colorem, vel iste habet alium finem, prudenter intendibilem, diffinitum à visione, vel non: si primus, poterit dari sine oculo: si secundum, haec ipsa est disparitas; quia utique mundus habet alium finem. e. g. ut creature rationales serviant DEO, irrationalis homini. Respondeo potest 2. neg. mi. subsumptam. DEUS posset homini infundere species comprehensionis universi, quo casu comprehendenderet mundum. Quod autem debet dari creatura, cui naturaliter debeantur haec species, unde demonstrabitur?

12. Petes: Quando Angeli creati sunt. Ref. in primis, non esse creatos ab eterno; nam eti omittentur possibilis creatura ab eterno, tamen nulla defacto ita producta est, ut habeat Lateranense citatum n. 4. ubi dicitur ab initio temporis utraque creatura, spiritualis, & corpora condita. Quo vero tempore fuerint crea-

ti, videtur Moyses tacuisse; quia ejus intentio fuit, solam describere creationem mundi corporei, nisi dicamus, ut videtur S. Augustinus velle l. 11. de civit. DEI c. 9. & l. 2. super Genes. ad lit. c. 8. relatus à S. Thomas 1. p. q. 62. a. 3. arg. 1. Angelos in facies Scripturis intelligi nonnihil coeli aut lucis.

13. Molina, Zumel, & ali putant, esse de fide, quod non sint creatae ante mundum corporeum; cum Lateranense dicat, simul creatam utramque naturam. Sed non videtur Concilium aliquid definire voluisse contra gravissimos Patres Gregor. Nazianzenum, Hieron. Damascenum, & Doctores Graecos, qui telle Angelico 1. p. q. 61. a. 3. ad 1. concorditer opponunt: insuper illud *simul*, aut intelligi potest de similitate morali, quæ non tollitur intervallo brevissimo: aut significare potest idem, ac pariter, hoc est, tam unam, quam alteram, sicut intelligitur illud Eccl. 18. v. 1. *Qui vivit in eternum, crevit omnia simul*. probabilitatem Concilium intelligit de similitate omnimoda: unde communis est opinio cum S. Thomas loc. modo cit. in corp. quod Angeli non sunt ante mundum corporeum creatae, sed simul cum isto. Quod etiam videtur insinuari Jobi 38. v. 7. ubi aliquo modo dici videtur, quod DEUM, ponentes fundamenta terræ, laudent simul astra matutina, & jubilarent omnes filii DEI, sive Angeli.

ARTICULUS II.

Quales sint Angeli.

14. Dico 1. Angelii sunt puri Spiritus. ita omnes cum S. Thomas 1. p. q. 50. a. 1. in corp. & sicutur ex Lateranensi

cit. n. 4. ubi dicitur creatura spiritualis, distincta à creatura mixta, seu homine, ex corpore, & anima composito, de quo capitulo meretur visio Suarez de Angelis l. 1. c. 6. maxime à n. 9. & 10. ubi ait, sicut nostram afferemus sine temeritate negari non posse. Scriptura etiam saepe Angelos vocat simpliciter Spiritus: & D. Dionysius de Divinis nominibus c. 4. sub initio loquens de Angelis, ut patet ex inferiori dictis eodem capite, dicit: *Mente prebita sunt essentie... vitamque habent sempiternam... ab omni interitu, morte, materia, & virtu sole, ac libere*. Similia habent alii SS. PP. passim, quos vide apud Platetum, Sed neque etsi illa ratio affingit Angelis corpora, etiam tantum subtilissima, præterea cum integra legio dæmonum in uno homine penetrata fuisse legatur in Evangelio.

15. Dico 2. Angelii sunt penitus simplices, nullaque ratione compositi ex materia, ac forma, ita S. Thomas 1. p. q. 50. a. 2. in corp. & ali omnes. Proba. Nulla est necessitas adstruendi in ipsis ullam talem compositionem; neque etiam Angelus est substantia incompleta, ut anima rationalis, quæ tanquam forma exigat subjectum: sed est completa substantia, nullo modo ordinata ad corpus. Nota tamen, nos ab Angelis tantum excludere compositionem substantiale materiæ & formæ: non verò naturæ, & personæ, si personalitas sit aliquid positivum, minus excludimus compositionem accidentalem; quia Angelis, tanquam subjectis, uniuntur cognitiones, & voluntiones: minimè autem excludimus compositionem tantum metaphysicam ex genere, & differentia.

16. Dico 3. Angelii sunt immortales, & incorruptibles. ita iterum S. Thomas 1. p. q. 50. a. 5. & omnes alii. Prob. ex D. Dionysio cit. n.

14. Dein Angelii non possunt defiri manente subiecto; quia non habent subiectum: ergo sunt incorruptibles. Quod autem sunt immortales, habetur, tum ex eodem D. Dionysio supra citato, tum ex Concilio Lateranensi sub Leone X. scilicet ubi definitur, animam humanam immortalem esse: consequenter magis erunt immortales Angelii: imo pro his militant, & efficaciter, eadem rationes, quæ pro anima hominis; neque enim dependet à materia, neque habent ullum contrarium, exigens eorum destructionem, nec etiam pro bono universi: ergo exigunt semper conservari. Eadem immortalis Angelorum adstituit in Synodo VI. actione 21. in Episcopatu Sophronii circa medium, ubi dicitur: *Sic hominum anime permanent incorrupte, & Angeli immortales perseverant*.

17. Dico 4. Probabiliter aliqui faltem Angelii inter se specie differunt, ita S. Thomas 1. p. q. 50. a. 4. in corp. & defacto communis. Prob. Angelii habent valde diversam dignitatem, & diversa officia: ergo eam habent, vel ratiocinativa nature, adeoque hac diversa species vel habent ratione gratia, & tunc iterum differunt species; nam, ut S. Thomas 1. p. q. 62. a. 6. in corp. & Magister Lententiarum l. 2. distin. 3. §. 2. ex Partibus inferi, grata Angelis data fuit juxta proportionem naturalium, adeoque si diversa sunt in illis gratia, etiam naturalia in ipsis diversa sunt. Rursum SS. Patres Luciferum vocant ceteris perfectiores, & videntur intelligere perfectorem etiam quoad naturam. Sic S. Gregorius l. 32. moral. c. 18. ait, quod alios Angelos quasi vestimenta ornamentum suum habuerit; quod eorum claritatem transcendenter, imo comparatione claritatis suę obumbraverit, & obumbrando operuerit; quod cunctos scientia superiora &c. vide Suarez l. 1. de Angelis c. 12. Accedit ratio Magistri Lententiarum loc. cit. sicut in corporibus datum multiplex differentia specifica, ita probabiliter etiam datur in spiritibus; neque enim illa ministris, quam illa, servit ad pulchritudinem universi. Si autem aliqui Angelii species differunt, faltem tres Hierarchias ita inter se differunt; quia ista inter se officia maximè diversa sunt.

18. Numerantur autem Angelorum Choroi, seu Ordines novem, sc. Angeli, Archangeli, Principatus, Potestates, Dominationes, Virtutes, Throni, Cherubim, Seraphim: qui nominantur in Scripturis, ut ostendit S. Gregorius boni. 34. in Evangelia. Hi autem choroi rediguntur in tres Hierarchias, quarum qualibet tres ordines complectuntur, & suprema quidem Seraphim, Cherubim, Thronos: media Virtutes, Dominationes, & Potestates: infima Principatus, Archangeli, & Angelos. vide Suarez l. 1. c. 12. Licet autem inter hos ordines sit diversitas, non tantum nominis, sed etiam aliqua officiis, & dignitatibus, tamen quandoque aliqui Angelo tributur in latiori significacione nomen ordinis, in quo non est: hoc tamen nil probat contra nos; nam sicut nomen Angelii tributur omnibus, licet an-

Tractatus II. Disputatio I. Questio I. Articulus II.

4. *onomatisticè sit proprium infimo ordini, ita potest etiam e.g. nomen Virtutis tribui aliqui ex inferiore, vel enim superiori ordine: Sic SS. Michaël, Gabriel, & Raphaël vocantur Archangeli, & tamen videntur esse ex altiore, non tantum Choro, sed etiam Hierarchia. vide Suarez loc. cit.*

19. Dico 5. Non tamen omnes Angeli differunt specie, ita contra Thomistam communis Scholasticis, S. Bonaventura, Albertus, Scotus, & alii apud Valentia tom. 1. disp. 4. q. 1. punct. 3. Prob. Non repugnat Angelis, solo numero diversi, ut patebit ex objectionum solutione: ergo non debet dici sine ratione, quod omnes producunt sint specie diversi; cum in pluribus non clueat ullum praedicatum specie diversum, saltem nullum nobis sit cognitum: ergo sicut de corporeis dicimus, quod plura sint ejusdem speciei: quia non apparet praedicatum specie diversum, ita quoque dicendum de spiritualibus. Dein supponitur iam multiplicatione specimen, ordo individuorum similitudinem servit ad pulchritudinem universi, itemque ad societatem, & amicitiam naturalem. Rursum non videtur DEUS voluisse innumeratas Angelorum species totaliter a se abdicere, & damnare: ergo ex eadem specie quidam Angeli sunt damnati, alii vero ejusdem speciei sunt servati. Utterius plures Angeli convenienter in officio, ordine, &c., ergo probabilitate etiam in specie. Plures conguentias vide apud Suarez l. 1. c. 15. neque tamen certi quidquam in hac materia exspectes.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

20. *O. B. 1. contra primam conclusionem. Patres plures attribuunt Angelis corpora: ergo etiam nos debemus ipsa corpora tribuere. Confir. in Synodo Generali VII. actione quinta approbatum scriptum Joannis Episcopi Theffalonicensis, qui docuit, Angelos posse pingi: quia non essent incorporei omnino, & invisibilis, sed subtiles corpore, aërei, atque ignei: ergo. Resp. Eisi aliqui Patres olim, rebus adhuc obscuris, ita fensent, modo non amplius ita fensent. Sed & plerique pati possunt mitiorem expositionem.*

21. *S. Gregorius boni, 10. in Evangelia Angelum quidem vocat animal rationale: sed per animal tantum videtur intelligere vivens; nam l. 4. *Didascalicum* c. 29. dæmones vocant in corporeos. S. August. l. 21. de civit. c. 10. Et episc. 29. sub finem nihil absoluere afferit. A. S. Basilio l. de Spiritu. S. Ad Amphibolium c. 16. Angelii quidem vocantur ignis: sed addita limitatione immaterialis, hoc est, metaphoricus, propter subtilitatem nempe, & celeritatem.*

22. *Ad confir. nego conseq. nam hæc Synodus non approbat rationem Joannis illius, sed tantum conclusionem, scilicet Angelos posse pingi. Neque rationes, à privato praefatim auctore, allatae in Concilio, sunt hujus definitiones, ut patet ex hoc ipso Concilio, & in hac questione; nam, cum leitus esset liber hujus ipsius Joannis, dixit Therasius, Praeful Confantinopolitanus: Ostendit autem Pater, quod Angelos pingere oporteat, quando circumscribi possunt, & ut homines apparuerunt. Sacra Synodus dixit. Etiam Domi-*

ne. En nulla approbatio rationis superioris. Illud autem: circumscribi possunt: non significat, eos habere quantitatem corporalem, sed limitationem quoad locum: quod etiam spiritibus convenit.

23. *Ob. 2. Gen. 6. v. 4. dicitur, quod Filii DEI, tenet Angelii, commixti sint filiis hominum, & genuerint gigantes: ergo suerte corporer. Relp. per Filios DEI ibi non intelligi Angelos, sed Filios Seth, & Enos, qui dicti sunt Filii DEI, eo quod viget apud ipsos cultus veri DEI, cum Filiis Cain malis genitoris dicerentur Filii hominum. Neque refert, Septuaginta Interpretes loco *Fili DEI* legere *Angeli*: nam & homines in Scripturis vocantur Angeli, & usitato etiam modo loquendi parvuli innocentes: imo vox haec, ut dictum n. 1. significat *nuncium*. Ceteri boni Angeli non potuerunt ita peccare: mali non sunt filii DEI: ergo non intelliguntur ibi veri Angeli. Quodsi aliquando operatur dæmonis incubi natus effectus homo, vel aliud animal, id configit medio femme, aliunde translato, de quo Delius in disquis. mag. tom. 1. l. 2. q. 15. operâ autem dæmonis succubus non potest nasci animal, ut recte Platetus p. 1. c. 6. n. 32.*

24. *Ob. 3. Dæmones ligantur, ut à Raphaële Tob. 8. v. 5. Angeliboni edunt, ut Tobia 22. v. 19. gaudent locis palustribus Job. 40. v. 16. fugantur lono cythara, ut à Davide 1. Reg. 10. v. 23. item odore, ut incenso jecore pilis Tob. 6. v. 19. cruciantur igne Matth. 25. v. 41. getantur in annulis; timent gladios, virgas, gallos gallinaceos; gaudent nidoribus sacrificiorum gentilium &c. ergo debent habere corpora. Resp. dæmones non ligari vinculis corporis, sed moralibus, scilicet imperio DEI, & Angelorum Sanctorum. Comelio Angelorum non est vera, & physica, sed mystica, & si Raphaël ait ad Tobiam c. 12. v. 19. Videbar quidem vobis cum manducare, & bibere, sed ego cibo invipsum, & potu, qui ab hominibus videri non possum, utor. Per loca palustria intelligentur mystice animæ molles.*

25. *Sonus cythara, non physica, sed aliquo modo moraliter, potest pellere, seu impedire dæmonem; nempe dissipando melancholiæ, que est dispositio ad recipiendas, præstans desperabundas, dæmonis tentationes. Iecur incensum, non naturaliter, sed miraculosè, fugavit dæmonem. Preua ignis infernalis est miraculosa. Quod adiit in annulis diabolus, fit ex pacto superstitioso: & qui probabit, adesse semper, pro omni instanti physico, quasi in carcere? Timore quoque fugit dæmon ad demendantos magos, ne isti fibi timeant à diabolo.*

26. *Dices. Quomodo igitur sapissime visibiliter apparent Angelii? Resp. eos assumere corpora, & sic vere appare, non tantum imaginare, seu tantum movendo species phantasticæ, & phantasiam immutando: quoniam etiam si apparere possint, præstans, si uni tantum videantur, non alii. Sic vera fuit apparito S. Raphaël; quia fuit constans, & ab omnibus præstibus eodem modo percepta; neque enim credibile est, S. Angelum omnium obviorum phantasiam immutasse. item vere apparuit dæmon Christo; quia non habuit postulatum in ejus phantasiam. Corpora autem ordinaria non sunt carnea, sed ex aere, aliisque corporiculis, efformata, ut figurâ externâ referent corpora humana solidâ, & palpabili.*

Quales sint Angelii.

27. *Hæc tamen corpora Angelii non assument, ut forma informans, hinc nequeunt viriliter in illis operari: consequenter nec possunt validè baptizare. Sed neque ea assument præcisè ut motor qualisunque, sed ut motor repræsentatus per corpus assumptum: ad quod tria requiruntur: 1. ut Angelus sit corpori intimè præfens. 2. ut speciali influxu dirigat, moveat, & continet corpus, ne dissolvatur. 3. ut in eo aliiquid operetur, eoque utatur tanquam suo, sive ad personam suam specialiter repræsentandam. Quare, scilicet Angelus possit assumere etiam corporis vivum, exercendo in eo operationes; que non possunt attribui illi corpori, seu animali, ut dæmon assumptus corpus veri, & vivi serpentis, non tamen dicitur dæmon assumere corpus energum; quia non utitur eo corpore, tanquam proprio, ad specialem sui repræsentationem, & dæmon de energumeno loquitur, tanquam de persona à se distincta: imo etiam energumenus sapientem loquitur in persona propria.*

28. *Ob. 4. contra 3. conclus. In Synodo VI. actione 11. ante verba à nobis citata n. 16. dicitur, Angelos esse immortales, non naturæ, sed gratiæ: ergo. Confit. 1. Angelus nondum existens non habet jus ad creationem: ergo etiam existentes non habet jus ad conservationem, prob. conseq. Nihil gratuitum gravat donante: ergo prima productio gratuita non obliga DEUM ad conservationem. Confirm. 2. Quod naturaliter alicui debetur, debet procedere ab intrinseca eius virtute: atque conservatio aeterna non procedit ab intrinseca virtute Angelii: ergo. Resp. dñs. antec. dicitur, Angelos esse immortales, non naturæ, hoc est, non essentialiter, ita, ut nec de absoluta potentia possint destrui: sed gratiæ, hoc est, beneficio creationis gratuito. conc. antec. gratiæ tantum supernaturale. neg. antec. & conf. Concilium tantum vulnus, Angelos non esse immortales essentialiter, ut DEUS, de quo 1. ad Tm. 6. v. 16. dicit: *Sola habet immortalitatem.**

29. *Ad 1. confirm. neg. conseq. ad prob. neg. antec. quia gratuita promissio gravat prominentem: & sic Angelus, gratuè accipiens creationem, accepit etiam gratuitò jus ad conservationem: fecit gratuitò accipiendo gratiam supernaturalem, accipimus jus ad beatitudinem. Ad 2. confirm. neg. ma. Materia exigit naturaliter formam, que non potest produci à materia intrinseca virtute: quare tantum naturalis est potentia palliva, exigens potentiam acti-
vam, quia possit satisfacere exigentia. Alias objections, quæ æquè pugnant contra immor-
talitatem animæ rationalis, suppono solutas in Philosophia: cùmque potissimum eò tendant,
quod immortalis animæ non sit demonstrata,
nos autem hic præscindamus, an immor-
talitas Angelorum demonstretur, an non, nobis
objici nequeat.*

30. *Ob. 5. contra 4. conclus. S. Athanas. q. 8. ad Antiochum ait: *Una est, & eadem essent Angelorum, scilicet etiam una tantum est essentia hominum.* Similia habent alii Patres apud Suarez de Ang. l. 1. c. 12. ergo. Relp. 1. eum librum verosimiliter non esse S. Athanasii, sed alterius longè recentioris, ut ostendit Bellarminus de Script. Eccl. obser. in tom. 4. S. Athanasii. Relp. 2.*

hunc multi negent; cum plures species possint esse & quæ perfectæ. In forma vel neg. antec. quia melius est ordo mixtus ex specifico, & individuali; vel dilling. ant. ordo per se est materialiter melior. om. ant. est formaliter melior. neg. ant. & conseq. Non debet autem DEUS semper intendere, aut facere, quod materialiter melius est.

QUESTIO II.

De Potentia locomotiva
Angelorum.

ARTICULUS I.

Per quid, & quomodo Angelus sit in loco.

34. Consentunt omnes, Angelum non esse in loco circumscriptivè, hoc est, vel ita, ut pars quæque Angeli correspodat cuique parti spati divisiibilis, vel ita, ut superficies locati contingatur à superficie loci ambientis; nam utrumque, ut pater, non convenit Angelo individuali, & spirituali. At vero Angelus est in loco definitivè, hoc est, individualiter in loco divisiibili, & totus in toto, atque etiam tunc in qualibet parte spati, sicut scilicet anima humana est in corpore. Ceterè Angelus non est nullus; nam, ut sit S. Augustinus de immortalitate anime c. i. Quidquid est, nusquam esse non potest. Rursus Angeli dicuntur esse in celo Marci 13. v. 32, vel in sepulcro Christi Matth. 28. v. 2. Accedit, quod ens creati limitatio non patiatur, rem esse sine ubicatione, sicut nec sine duratione.

35. Dico. Angelii sunt in loco formaliter per entitatem modalem superadditam. Ita Suarez l. 4. de Angelis c. 2. n. 9. Platelius, & alii, præterim nulli, communis. Proba eo modo, quo Philosophus probant, ubicacionem corporum esse distinctam à corporibus; quia scilicet substantia Angeli est indiferens, ut hic, vel ibi sicut. Neque affieri potest, tuncquam determinativum, negotio distantia; cum explicari non possit, quid tandem negetur, nisi ubicatio modalis, certa puncta imaginaria fixa, hac vel illa ratione, respiciens. Quod si aferas decretum DEI, affectes quidam causam locationis, aut loci, non vero formam actu denominantem locationem. Si pertinaciter contendere velis, per decretum DEI Angelum esse formaliter locatum, dic, cur non pariter murus per idem decretum sit formaliter albus sine albedine &c? Ceterè alii reponentes non poteris, quam quod quidem denominations aliquæ morales possint explicari per decretum DEI, ejusque certum modum tendenti, sed non denominations physica, & intrinsecæ: at talis denominatio physica etiam est esse hic, & non alibi.

36. Quidam dicunt, Angelum esse in loco per suam operationem, non adstruant formaliter præsentiam, sed potius signum præsenzæ; ubi enim Angelus operatur, est præfens, falso nisi operetur miraculosè. At vero Angelus etiam praesens esse potest, ubi non operatur; nec enim

operatur aliiquid in celum empyreum; gratias enim fungit Cajetanus operationem, nobis incognitam: quin etiam prestat Angelus supernaturaliter operari, ubi non est: item potest naturaliter manens in eodem loco mutare operationem, e. g. si intra locum suum adæquatum moveat corpus sursum, atque deorsum. Insuper potest mutare locum non mutata operatione, e. g. si cum homine moveatur, & semper converget in ipso eandem piam inspirationem &c. Tandem, ut obseruat Vasquez, Angelus movens corpus, operatur motum in toto celo: non tamen ideo existit in toto celo; ergo.

37. Elparza l. 2. de Angelis q. 9. a. 4. vult, Angelum posse dici, physice præsentem in loco per operationem; cum enim Angelus non possit approximari quantitatè, seu per contactum quantitatis, potest approximari loco, vel corpori per contactum virtutis, seu per applicationem potentias activæ, quatenus in loco corporeo extrinseco aliiquid operatur, & ratione hujus operationis habet specialem habitudinem ad locum, qua dicti potest locatio physica. Idem, falso quoad substantiam, docet Platelius p. 1. c. 6. n. 328, & sic intelligi potest S. Damascenus, qui l. 1. de fide c. 17. ait, Angelum esse in loco: Propterea, quod adeò intelligibiliter, & operatur secundum suam naturam, ubi vox adeò significat præsentiam formalem (quama Elparza loc. cit. vocat metaphysicam) vox operatur alteram physicam. Quidam dicunt, Angelum esse corpori præsentem per unionem physicam: sed gratias hoc dicunt: præterquam quod nec continuativa, nec informativa uno esse posset; cum spiritus nequeat corpori continuari, nec substantia completa aliam informare.

38. Quæritur ulterius 1. An ubicatio Angelorum in spirituali? Respondebit affirmativè; quod enim recipiunt in puro spiritu, nec habet connexionem cum materia, aut quantitate, est juxta Philosophos spirituale. Ubi nota, ubicacionem Angelii hunc non affigere loco extrinseco; alias enim etiam ubicatio turris Academicæ eam affigeret aéri: conquequerit hoc murato, mutaret turris singulis instantibus locum extrinsecum, & intrinsecum, quod non est verisimile.

39. Potest tamen ubicatio Angelii esse divisibilis, ut docet Suarez de Angelis l. 4. c. 17. & Platelius p. 1. c. 6. n. 340. nam divisibile recipi potest in individuali; sic enim in anima rationali recipiunt unio cum corpore, quæ est divisibilis; alias enim quovis instanti, quo homo nutritur, debet produci uno animæ cum corpore, totaliter nova. Nec etiam repugnat divisibilitas enti spirituali; quia non probatur repugnans: & iij, qui admittunt habitus intellectuales, distinctos à speciebus, admittunt, eos augeri per additionem gradus ad gradum. Neque hinc sequitur, Angelum non esse totum in qualibet parte spati; si enim anima, quamvis unione divisibili unita, potest esse tota in qualibet parte corporis, poterit etiam Angelus ita esse in spacio. Nota tamen, sermonem hic esse de ubicacione in spacio divisibili; si enim hoc efficit punctum indivisibile, non efficiat, cur ubicatio divisibilis efficit.

40. Quæritur 2. An Angelus possit esse in

plu-

Per quid, & quomodo Angelus sit in loco.

pluribus spatiis? Resp. distinguenda esse spatia. Aliud dicitur spatiū adæquatum, sive commensuratum Angelō; quod perfectior enim Angelus est, eo magis spatiū occupare potest; quantum autem hoc sit, Suarez l. 4. c. 11. n. 3. & Ariaga disp. 16. fid. 3. num. 13. ait, à nobis ignorari: neq; inventi Autorem, qui ausit determinare, quamvis diligenter quæverimus. Aliud dicitur spatiū inadæquatum, seu præter quod Angelus adhuc aliud occupare potest. Sic spatiū adæquatum anima humana est corpus humanum, quod, quantumvis magnum, intra limites tamen, nature humanæ prescriptos, ipsa totum occupare potest: inadæquatum est brachium. Jam quid Angelus nequeat esse naturaliter in duobus locis adæquatis, est clarum; nam si esset in duobus, nullus esset adæquatus item clarum est, posse esse in duobus locis inadæquatis continuis; quia hi simul componunt unum adæquatum.

41. At vero nequit esse in duobus locis discontinuis, etiam tantum inadæquatis; sic enim efficit replicatus: replicatio autem ex communissima superat limitationem entis creati, quod non potest effici in loco, ut quasi à se ipso dividatur. Secundū, si Angelus possit simul esse in locis discontinuis, possit simul esse in celo, & inferno, quod nemo facile credet. Tertiō, Scriptura exp̄l̄m̄ dicunt, Angelos transire ab uno loco ad alium, demonem perambulare terram &c, ad quid autem transire, si simul potuerint esse in utroque loco. Quando autem S. Gregorius Nazianz, & alii patres videntur dicere, Angelos esse ubique, intelligendi sunt in sensu morali; quia scilicet propter summatam velocitatem ubique in momento adesse possunt. Hæc autem intelligenda sunt de praesentia formalis; nam praesens modo per operationem potest esse Angelus in locis discontinuis; potest enim intra spatiū sui loci adæquati operari in duabus extremitatibus, quin operetur in medio: imo haec ratione potest Angelus esse in illo loco; quia potest nihil ad extra operari.

42. Quæritur 3. An Angelus necessariò semper occupet totum suum spatiū, vel at potuerit exire in loco tantum inadæquato. Negant Valentia, & Elparza. Melius affirmat Suarez de Angelis l. 4. c. 11. Vasquez tom. 2. in 1. p. disp. 191. c. 2. n. 3. Sangallenfes, Molina, Tannerus, Cajetanus, & alii. Prob. Nihil necessitat Angelum, ut totum locum operari, & tota sua virtute producenti ubicacionem sibi adæquatam utatur. Dein anima rationalis potest esse in loco, respectu sui inadæquo, ut in infante, pumilio, mulero &c, quod autem ista facilius ratione connexionis cum quantitate, potest Angelus facere libere: nec est ratio negandi hanc libertatem Angelō, sicut nec libertatem ciuitatis, vel tardius se mouendi: potestque hæc potestas servire, ut sit Ariaga disp. 16. fid. 3. num. 19. ad variis fines, e. g. ut se occuleret alteri Angelo, dum coactando se, extra spatiū activitatis alterius Angelii extrahatur: vel forte etiam, ut efficacius agere possit in passum, finis se extendat ad alia. Aliud est de DEO, qui non liberè, sed necessariò est immensus. Confirmatur. Quando demon occupat corpus energumeni, vel quando assumit corpus humanum, ipsi minime adæqua-

tum, non videtur esse extra illud corpus, ut re-

et Vasquez tom. 2. in 1. p. disp. 191. c. 2. n. 3.

43. Videtur etiam, quod Angelus possit

se contrahere ad punctum indivisibile, ut af-

firmat Suarez de Angelis l. 4. c. 11. n. 24. quia

substantia Angelii indivisibilis est, nec exigit ex-

tentationem. An autem propteress posse esse in

spatio minori, & minori in infinitum, dubium est.

Quidam negant possibilia semper minora,

& minora puncta in infinitum. Alii, etiam admis-

sa possibilite, negant Angelum posse semper mi-

norem, & minorem ubicationem producere; nam

etiam non quavis causa potest minoria in infinitum producere. Alii, ut Platelius, Tannerus &c, admittunt, Angelum semper posse in minori, & minori in infinitum spatio existere. Nos hanc questionem, non valde urilem, indecisam re- linquimus.

44. Quæritur 4. An plures Angelii possint

similis esse in eodem loco? Resp. imprimis, quæ-

tionem effici de voce, an unus Angelus possit

dici effici in altero, eq̄uod quibuscum videatur,

quod continens, & contentum debeat habere

stutum corporum. De re autem loquendo, ne-

gant Thomistæ, duos Angelos possit esse in eod-

em loco adæquato sub eadem ratione, hoc est,

per eandem operationem, per quam ipsi præsen-

tiam explicant; cum non possit dari duplex actio

adæquata, vel totalis respectu ejusdem effectus;

at vero admittunt, possit esse sub diversa ratione,

vel diversa operatione: e. g. bonus potest ho-

minem allicere ad bonum, dum demon allicet

ad malum.

45. Admittunt etiam, possit Angelos esse

similis in loco inadæquato, seu per actionem in-

adæquatum; cum utique tuncquam causa inadæ-

quata concurrendo possint ad eundem effectum.

Secundū, si Angelus possit simul esse in

locis discontinuis, possit simul esse in celo, &

inferno, quod nemo facile credet.

Tertio, Scriptura exp̄l̄m̄ dicunt, Angelos transi-

sunt in uno loco: qui autem dicunt, in multis locis

infecti, non possunt esse in eodem loco.

46. Dico 1. Ceterum est, Angelos pos-

se moveri. Ita communissima.

Prob. Sacra Scriptura exp̄l̄m̄

Angelis motum adscribunt. Sic dicitur Luce 1. v.

28. ingressus Angelus. Et v. 38. dicitur ab illa An-

gelus, scilicet Gabriel à B. Virgine Matth. 8. v.

32. dicuntur demones ingressi porcos. Idem di-

cunt pasim SS. PP. de quibus vide Platelium p.

1. c. 6. n. 341. Prob. etiam ratione. Angelii non

sunt immensi, neque etiam rotundum universum

adæquant, & tamen in variis locis adæquatis præ-

sentiantur corpus humanum, ipsi minime adæqua-

tum, non videtur esse extra illud corpus, ut re-

et Vasquez tom. 2. in 1. p. disp. 191. c. 2. n. 3.

47. Quæritur 2. An Angelus possit

movei.

48. Quæritur 3. An Angelus necessariò

semper occupet totum suum spatiū, vel at

potuerit exire in loco tantum inadæquato.

Negant Valentia, & Elparza.

Melius affirmat Suarez de Angelis l. 4. c. 11.

Vasquez tom. 2. in 1. p. disp. 191. c. 2. n. 3.

Sangallenfes, Molina, Tannerus, Cajetanus, & alii.

Prob. Nihil necessitat Angelum, ut totum locum operari,

& tota sua virtute producenti ubicacionem sibi adæquatam utatur.

Dein anima rationalis potest esse in loco,

respectu sui inadæquo, ut in infante, pumilio,

mulero &c, quod autem ista facilius ratione

connexionis cum quantitate, potest Angelus facere libere:

nec est ratio negandi hanc libertatem Angelō,

sicut nec libertatem ciuitatis, vel tardius se mouendi:

potestque hæc potestas servire, ut sit Ariaga disp. 16. fid. 3. num. 19. ad variis fines, e. g. ut se occuleret alteri Angelo, dum coactando se, extra spatiū activitatis alterius Angelii extrahatur: vel forte etiam, ut efficacius agere possit in passum, finis se extendat ad alia. Aliud est de DEO, qui non liberè, sed necessariò est immensus. Confirmatur. Quando demon occupat corpus energumeni, vel quando assumit corpus humanum, ipsi minime adæqua-

tum, non videtur esse extra illud corpus, ut re-

et Vasquez tom. 2. in 1. p. disp. 191. c. 2. n. 3.

49. Quæritur 4. An Angelus possit

movei?

50. Quæritur 5. An Angelus possit

movei?

51. Quæritur 6. An Angelus possit

movei?

52. Quæritur 7. An Angelus possit

movei?

53. Quæritur 8. An Angelus possit

movei?

54. Quæritur 9. An Angelus possit

movei?

55. Quæritur 10. An Angelus possit

movei?

56. Quæritur 11. An Angelus possit

movei?

57. Quæritur 12. An Angelus possit

movei?

58. Quæritur 13. An Angelus possit

movei?

59. Quæritur 14. An Angelus possit

movei?

60. Quæritur 15. An Angelus possit

movei?

61. Quæritur 16. An Angelus possit

movei?

62. Quæritur 17. An Angelus possit

movei?

63. Quæritur 18. An Angelus possit

movei?

64. Quæritur 19. An Angelus possit

movei?

65. Quæritur 20. An Angelus possit

movei?

66. Quæritur 21. An Angelus possit

movei?

67. Quæritur 22. An Angelus possit

movei?

68. Quæritur 23. An Angelus possit

movei?

69. Quæritur 24. An Angelus possit

movei?

70. Quæritur 25. An Angelus possit

movei?

71. Quæritur 26. An Angelus possit

movei?

72. Quæritur 27. An Angelus possit

movei?

73. Quæritur 28. An Angelus possit

movei?

74. Quæritur 29. An Angelus possit

movei?

75. Quæritur 30. An Angelus possit

movei?

76. Quæritur 31. An Angelus possit

movei?

77. Quæritur 32. An Angelus possit

movei?

78. Quæritur 33. An Angelus possit

movei?

79. Quæritur 34. An Angelus possit

movei?

80. Quæritur 35. An Angelus possit

movei?

81. Quæritur 36. An Angelus possit

movei?

82. Quæritur 37. An Angelus possit

movei?

83. Quæritur 38. An Angelus possit

movei?

84. Quæritur 39. An Angelus possit

movei?

Thomas, & S. Augustinus videntur dicere, quod Angelii non propriæ, sed tantum æquivocè mouentur, tantum volunt, eos non moveri, sicut mouentur corpora per contactum quantitatuum, & divisionem mediæ, quod transeunt.

47. Alius autem est motus continuus, alias discretus: ille datur, quando per partes divisibiles paulatim spatium defertur, non autem totum simul: hic datur, quando totum spatium simul defertur. Motu illo nequeunt moveri corpora divisibilia; non enim possunt simul omnes partes transfigi in novum spatium: at Angelus potest utroque motu moveri: continuo; quia licet ipse indivisibilis sit, tamen spatium divisibile est; unde potest producere successivæ novas ubicationes, quæ tam respondant aliquibus partibus spatiæ prioris, quam aliquibus partibus spatiæ novi: discreto; quia, cum indivisibilis sit, & torus in qualibet parte spatiæ, quando acquirit etiam minimum spatium novum, jam ibi est totus: nec est ratio, cur debet retinere partem spatiæ prioris; non enim datur in eo, ut in corporibus, distinctio partium, quæ faciat, ut una post alteram debeat transferri. Aliqui aliter motum discretum accipiunt, & per eum intelligent motum, non transitio medio, de quo paulò post.

48. Dico 2. Angelii possunt moveri instantaneè in aliud locum adæquatum. ita plures. Prob. Angelus in instanti potest occupare locum adæquatum; nihil enim obstat: sed neque aliquid obstat, quod minus in instanti cest priorib[us] actio: ergo in uno instanti potest moveri ad novum locum adæquatum contiguum. Hoc, ut patet ex dictis, fit motu discreto, non continuo; quia motus continuus in locum adæquatum dicit successiōnem plurium ubicationum, productarum, & destruktarum, quæ in instanti dari non potest. Potest ramen Angelus in instanti moveri continuo in spatium adæquatum; quia potest aliquam novam partem spati occupare instanti. Si autem dicas, hunc motum esse tantum partiale continuum, & quod non detur successio plurium ubicationum, nolo recum de nomine litigare.

49. Quamvis autem motus continuus Angelii sit successivus, tamen est celerrimus, & quod medium ei non resiftat, & ipse perfectio[n]is ingentis sit, minimeque morulas facit. Motus autem discretus adhuc longè velocior est, ut patet: unde Platilius putat, eos hoc mou in quantumcumque parva temporis mora pluribus locis ornato posse circuire. Et hinc SS. PP. Dionyfius, Tertullianus, Hieron, Damascen, &c. dicunt, eos, ubique voluerint, momento adesse. Adde, Angelos perfectiores posse quoque celerrimi movere se, & alia etiam corpora; quia facilis vincunt resistentiam, quam corporibus translatis medium facit.

50. Dico 3. Angelii non possunt moveri de loco in locum, non transitio medio. ita Suarez, & alii. Discrem hic faciunt plures inter medium communicans, & non communicans. Non communicans est, quod nullus extremi est pars: e.g. in linea tripalmarum palmus medius est medium non communicans; quia nec primi, nec tertii palmi est pars. Communicans autem medium est pars utriusque extremitatis, totaliter sumptus; e.g. in linea, longa palmum, & dimi-

nūdum, si velis designare duos palmos integros, tunc palmus dimidius, qui est in medio, necessariò erit pars palmi primi, & etiam secundi. Hoc obiter indicato, ulterius, & magis notandum, conclusionem nostram loqui de praesentia formalis Angelii, non de illa per operationem; quia potest unicus Angelus operari in una extremitate spati adæquati, & postea in altera, quin operetur in medio.

51. Prob. conclusio ex Suarez de Angelis l. 4. c. 19. n. 17. Posse esse in hoc spatio, & itam in remoto, non transitio medio, est perfectio difficilissime perceptibilis: ergo, nisi efficaciter probetur, non debet tribui creature; nam ideo etiam non tribuitur ipsi potentia simul existendi in locis discontinuis: atque non probatur: ergo. Confirm. Si possit Angelus ita transire medium parvum, non esset ratio, cur non possit ita transire etiam valde magnum, & spatio adæquato falso aequali: hoc est nimis: ergo. Nota tamen hic circa partes communicantes, vel circa medium communicantes, quod etiam Angelus non possit transire ab una parte spatiæ ad alteram, non transita parte, vel medio communicante. Vel enim Angelus occupat totum spatium, vel non: si primum, tunc jam occupat etiam partem communicantem, & consequenter non transire ad alteram extremitatem, quin prius fuerit in medio communicante: si secundum dicunt, seu, quod non occupat totum spatium, adœquum neque occupet partem medianam communicantem, tunc tam parvum potest, ea non prius occupata, occupare alteram extremitatem, quam parvum, si non esset medium, vel pars communicans, ita patet confidētā.

52. Dico 4. Angelii possunt etiam movere alia, à se diffinita. ita omnes. Prob. ex Scripturis. Daniel. 14. v. 35. Angelus transfluit Habaec in Babylonem. Acto. 8. v. 39. aliis Angelis transfluit Philipum in Azotum: & in infinitis historiis referuntur dæmones, vel etiam Angelii boni, plures homines, vel alii transfluisse. Imò veritatem conclusionis agnovere Philosophi, & hinc intelligentias, seu Angelos, statuerunt motores colorum. Nec minus etiam Angelii possunt movere spiritus; quia, ut arguit Suarez, major est ratio interduo Angelos, quoad motum, quam inter Angelum, & corpus: & hinc perfectior potest movere imperfectior, etiam invitum. Ceterè est persuasio communis, dæmonem fortiori pellere minus fortis: imperfectior autem Angelus potest quidem movere perfectiore, sed non invitum.

53. Movent autem Angelii spiritus, producendo in ipsis motum: movent corpora, producendo in ipsis, vel motum, vel impulsu[m]; hæc enim duo accidentia ex communi possunt Angelii producere ad extra. Non vero possunt Angelii producere substantias, aut accidentia alia, ut est communissima opinio; quia nulla est ratio eis tribuendi virtutem producenti substantias &c. imò est ratio aliqua in contrarium; nam si possent substantias, aut accidentia omnia producere, possent etiam producere formam viventem, vel dispositiones requiras ad formam, consequenter disponere corpus mortuum, ut naturaliter, vel anima debetur reuniri, vel alia produci: quod

nemo

nemo admittit. Quare, quando videntur aliquid producere, id solum faciunt applicando actione passivis. Infuper, ut agere possint Angelii, vel in spiritum, vel in corpus, etiam applicati esse debent; cum actio in distans omni creaturæ impossibilis sit, quod ex Philosophia suppono.

QUESTIO III.

De Potentia Intellectiva Angelorum.

ARTICULUS I.

An Angelii indigeant speciebus ad cognoscenda objecta, & unde eas accipient.

54. Dico 1. Angelii intelligent. Conclusio est de fide; nam Scriptura sapientie inducent Angelos loquentes, & aliorum dicta intelligentes, plurima sapienter ordinantes &c. Ratio etiam est clara; quia sunt substantia spiritualis, completa, viventes: sunt gubernatores colorum, custodes hominum, & praefecti provinciarum &c. que officia sine intellectu administrare non possunt. Hoc etiam Philosophi gentiles Angelos dixerunt per autonomiam intelligentias.

55. Dico 2. Angelii ad cognoscendos se ipsos non indigeant species intelligibilius, sed ipsa eorum substantia sufficiens objective constituit ad producendam sui ipsorum cognitionem: ita S. Thomas i. p. q. 56. a. 1. in corp. & alibi. Suarez de Angelis l. 2. c. 4. n. 7. Pallavicinus, Platilius, & alii plurimi. Prob. Species est tantum vicaria objecti: ergo, si adeat ipsum objectum, & quidem intelligibile, est per uniti, vel identitatem, applicativa potentia, non est necessaria species: atque ita se habet substantia Angelii; nam est identificata intellectui Angelico, non minus, quam anima rationalis intellectui humano, ut suppono ex Philosophia, inter nos communis: itemque est intelligibilis; quia spiritualis: ergo. Confirm. Substantia Angelii ad se cognoscendam deberet juxta adversarios prius producere speciem sui ipsius, quæ influeret in cognitionem: at non est illa ratio, aut experientia, quod non possit eadem substantia immediate influere in ipsam cognitionem: ergo gratis dicatur, quod debeat fieri plurius, quia non est partis ab intellectu Divino.

Jam ultra erit queritur, unde Angelus has species sibi necessarias accipiat. Quidam volunt, quod ad præsentiam rei materialis, Angelus tanquam causa adæquata, producat speciem spiritualis impressam in se ipso. Sed gratis concedit Angelo haec virtus, & contra S. Thomam, qui i. p. q. 54. a. 4. in corp. Angelo negat intellectum agentem, & i. p. q. 55. a. 2. ad 2. negat, Angelum posse a materialibus species abstractare. Neque est paritas cum anima rationali; haec enim, vel non est causa adæquata specierum intelligibilium impressarum, sed etiam concurrens species phantasticæ: vel istæ saltem non sunt tantum præsentes, sed animæ mediæ unita: quia unio facit, ut spiritus possipati, aut agere ratione objecti materialis, & alias non; anima enim non unita corpori non patitur ab illo, nec propter illud. Unde

56. Dico 3. Angelii indigenat speciesbus impressis ad cognoscenda directe in se objecta, ita à se distincta, ut neque sint unita. ita Suarez, Pallavicinus, cum pluribus alii. Dixi directe; nam R.P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

pluri-

plurimi. Prob. Angelii, ut habet S. Basilius homil. in Psal. 32. Non in infantili statura sunt creati, deinde paulatim exercitati, atque perfecti: hoc est, non sunt ut homines, qui ab infante incipiunt, & crescunt in perfectam etatem: sed simili, & semel perfecti sunt, ita ut convenienter fuerint naturae statim possint operari: atque eorum principia operatio est intelligere: ergo statim ab initio possunt intelligere ea, quorum cognitio naturaliter pro tunc ipsa debetur: ergo debent statim habere species congenitas. Dixi in ordine ad cognitiones pro tunc naturaliter debitas: quanta autem notitia rerum possibilium, & forte etiam, quanta existentia debetur, praesertim determinate, incertum est, de quo videantur Arriaga disp. 6. sec. 1. 2. & 3. & Maistro in 2. dum disp. 2. quest. 6. n. 132. & 133. Sed neque Angelus debet omnia etiam, etiam aliquando extirra, cognoscere, antequam existant: & si etiam antea jam haberet species de illis, per eas non cognoscere res in existentes; quia fallentur. Unde forte iste species rerum futurorum, seu nondum existentium, tunc primum infunduntur a DEO, quando postea res existunt, ut admitit Suarez, Arriaga loc. cit. sec. 2. & alii.

60. Has species autem rerum, tunc existentium, tunc extirratur, accipiunt Angelii a DEO; nam non poterunt eas habere tanquam proprietates a sua essentia; quia haec est indiferens ad haec, velalia objecta cognoscenda; Angelus enim est indiferens, ut coexistat his colis, his Angelis, his creaturis, vel aliis, etiam species diversis: consequenter non exigunt has determinate species prae aliis. Accedit, quod species se teat ex parte objecti, & non tanquam proprietates ex parte parentis. Neque poterunt eas habere ab objectis, quorum plurima, vel non existent, vel falso nimis distabunt, aut erant materialia, a quibus Angelus non potest abstractere species, ex S. Thoma cit. n. 58. Sed neque ipsa objecta materialia sunt apta ad producendas species in Angelis; nam haec debent esse spirituales, & effectus spiritualis est supra ens materiale, si solo agat, ut videtur per se claram, & ab experientia notum: falso non potest aliquid materiale agere in spiritu non unum, ut dictum n. 58. atque nihil materiale est uitatum Angelo. Imo non potest probari, quod nullum objectum possit producere species in Angelis: & consequenter haec virtus merito negatur, atque universaliter productio specierum in Angelis DEO attribuitur.

61. Si autem obiceretur, quod omnis substantia possit sibi producere id, quod exigit ad suum statum perfectum, responderi deberet, id est summe dubium, & ad summum verum de illo, quod substantia exigit determinate, non vero de illo, quod tantum exigit indeterminatae; neque enim materia prima potest producere formam, indeterminatae sibi debitam, sed debet eam ab aliis causis accipere. Quare etiam sufficit, si Angelus species possit a DEO (nam aliqua causa assignari non potest) accipere, ita tamen, ut ratione exigentia, Angelo intrinsecas, DEUS eas producar, tanquam naturaliter illi debitas.

62. Dico 5. Angelii etiam habent species rememorativas, relietas ab actibus elicitis. Prob.

Boni, & mali Angelii meminerunt suarum cognitionum, ut pater ex plurimis historiis energumenerum: ergo. Haec autem species non inundatur a DEO, sed (ut etiam contingit in hominibus) relinquentur ab actibus praeviis; neque enim ad perfectionem Angelii connaturalem pertinet, statim habere species rememorativas, sicut neque pertinet, habere omnes cognitiones. Unde etiam in Angelis datur habitus, in bonis virtutibus, in malis vitiorum, sive hi stent in speciebus relictis, sive in qualitate supereraditae speciebus, de quo Philosophi disputant.

63. Dico 6. Angelii perfectiores probabiliter habent infinitas species perfectiores, & universaliores, quam minus perfecti. Ita S. Thomas 1. p. q. 55. a. 3. in corp. Suarez de Angel. I. 2. c. 15. & 16. Grandus, & alii. Major autem perfectio specierum stat in hoc, quod in modo representandi, & in numero objectorum, excedant alias. Prob. concul. Angelii ut invicem maximè excedunt in facultate intelligendi; in haec enim praeiudicium consistit excellencia specifica Angelorum: excessus autem in hac facultate dicit, vel certè exigit, perfectiores dicto modo species: ergo. Evidenter potest dici, species Angelorum superiorum representare non plura objecta, sed eadem, attamen clariss., & si esse perfectiores. Verum, ut recte Suarez cit. c. 15. non tantum in haec qualicunque perfectione intelligendi excedunt Angelii, sed probabiliter etiam in altera, scilicet in cognitione plurium; nam, ut observa idem Eximus, Angelus superior magis ad DEUM (qui solum concessum omnibus possibilia cognoscere) accedit in vi intellectiva, in qua stat excellencia Angelorum: ergo debet saltim plura cognoscere, quam inferior, consequenter habere species universaliores. Rursus, ut S. Thomas ait loc. cit. in corp. qui inter homines accidentitaler sapientias sunt, cognoscent in paucioribus, sed universalioribus principiis, longe plura, quam rudes, quibus omnia debent singulatim explicari: ergo a pari. Nec dicas cum Maistro in 2. disp. 2. q. 7. n. 278. principium habere connexionem cum pluribus, non autem specimen: nam est innegabile, eandem specimen possit plura objecta representare: adeoque ad plura cognoscenda leviter: consequenter perfectioris Angelis, utpote maiore intelligentia praeditis, magis accommodatis esse.

64. Oppones. Angelus insimus per unicam speciem intelligit latenter unam integrum naturam, e. g. equinam: ergo immediate superior cognoscit latenter duas: consequenter, cum plures sint Angelii, quam species rerum corporarum, erit Angelus, qui per unicam speciem cognoscet omnes naturas materiales, quod est incredibile. Confir. 1. Est posibilis Angelus, qui cognoscet omnia, etiam a se distincta, imo etiam remota, absque omni specie, scilicet ille, qui est perfectior, quam alius, qui per unicam speciem cognoscet omnes naturas materiales, & immateriales: sed nullus talis Angelus est possibilis; quia ita sine specie cognoscere est solius DEI: ergo. Confir. 2. Si secundus Angelus, immediate perfectior primo, per unicam speciem cognoscit jam duas naturas integras, habebit duplo minus specierum, quam Angelus immediate imperfectior: sed hoc est incredibile,

praesertim, si alcensus proportionaliter fiat: ergo.

65. Resp. neg. antec. quod non probatur; non enim species, sicutem, quae representant objecta existentia (quidquid sit de possibilibus) dicuntur universales in hoc sensu, quod confus, & universaliter naturam representant, sed quod singularia plura, in quibus naturas specificas communis Angelii agnoscunt. Sufficiat igitur, si una species intimi Angelii representet plura individua, v. g. in Suarez ait, decem, vel videntur; superioris vero species representent adhuc plura, sed non omnia existentia, aut extirra. Sic plurimi possunt alios superiores esse, donec unus aliquis unica species cognoscat omnia individua existentia, aut extirra, unius tantum naturae specifica. Dico, existentia, aut extirra; nam omnia tantum possibilia, cum illa sint infinita in quavis specie, non potest ullus Angelus cognoscere.

66. Angelus autem iterum iterum perfectior potest per unam speciem cognoscere naturam unam integrum, & aliquot individua alterius naturae unde, cum Angelorum numerus sit finitus, nullus erit, qui omnes naturas materiales unica species complectatur. Accedit quod, in nostra sententia, respectivè pauci sint ordine specifico alii superiores; nam, vel sunt tantum tres classes, quot scilicet sunt Hierarchie, vel ad summum novem, quot sunt Chori Angelorum. Ceteri nullatenus omnes Angeli, sicut individualiter, ita etiam species differunt: unde istud argumentum etiam ex hoc capite non habet vim. Ad 1. confir. Belp. hoc non sequi ex nostra assertione; nam nullus est defectio Angelus, qui per unicam speciem cognoscat omnes materiales naturas. Quid autem de absoluta Dei potentia dicendum, non spectat ad hanc questionem, que agit de existentia: & potest DEUS in infinitum perfectiores Angelos producere, quin unus omnes naturas materiales per unicam speciem cognoscat; quia potest plura ex possibilibus cognoscere, que sunt syncategorematicæ infinita. Ita Grandus. In forma neg. ma. nam licet fors possibili sit Angelus, qui unica species cognoscat omnia individua existentia unius naturae, tamen non est possibilis, qui cognoscat omnia possibilis: & sic, ut dictum, potest semper dari perfectior, seu universaliter species, quin tamen una sit, quæ omnia prorsus representet: consequenter nunquam sequitur, possibili fore Angelum, qui sine specie omnia cognoscat. Ad 2. confir. neg. suppositum maj. ex dictis.

ARTICULUS II.

67. Dico 1. Angelus naturaliter potest cognoscere DEUM, seipsum, alios Angelos, distincte. Prob. Nos haec omnia cognoscimus: ergo. Dein Angelii cognoscunt operationes aliquas certi hominis, e. g. sui clientis, gubernant singulos, loquuntur singularibus, movent singularia, hortantur ad singularia &c. ergo eadem cognoscunt. Ex eadem ratione cognoscunt multitudinem, seu plures ut plures, atque distincte. Possunt etiam in quibusdam rebus facere universalia, praesertim in possibilibus: haec enim, cum sint infinita, non possunt ab Angelis distincte omnia cognosci; quia nulli creature pura concepsit est, naturaliter infinita cognoscere: imo multi negant, talem cognitionem etiam Christo Domino supernaturaliter concedi potuisse. Possunt autem Angelii cognoscere singularia per species universales; si enim nos possumus ut speciebus nostris phantasticis, plura represen-

tantibus, ita; ut nos convertamus ad unicum tantum objectum ex pluribus representatis considerandum, etiam Angeli pro libitu ius speciebus ita uti poterunt: & qui hoc impugnari, ad summum probant, quod, dum voluntas liberatalem speciem univeralem excitare vult, in ordine ad cognitionem tantum unius, debet intellectus prius confusus cognoscere illius speciei universalitatem, seu quod plura representent.

74. Dico 4. Angeli naturaliter absque relatione non cognoscere evidenter supernaturalia quodam substantiam. ita S. Thomas 1. p. q. 57. a. s. in corp. & communis Prob. illa transcendunt omnen ordinem naturae; ergo intellectus naturaliter non se extendit ad ea evidenter cognoscenda. Confirm. Etiam species istorum objectorum sunt supernaturales; ergo non debent intellectui creato: adeoque non habet Angelus potentiam completat illa cognoscendi. Dixi tamen evidenter; nam, prout ait Suarez de Angelis 1. 2. c. 29. n. 23. potest dici sine inconveniente, quod Angelus per probabilem conjecturam possit cognoscere aliquid supernaturaliter possibile, vel forte etiam existens.

75. Dico secundo supernatura quodam substantiam; quia entia in se naturalia, & tantum supernatura quodam modum, Angelus naturaliter potest cognoscere. Sic cognovit unique Lazarum, quamvis supernaturaliter refutaturum. Ubi tamen addendum, Angelum in tali caufo posse quidem cognoscere rem, sed non modum, si his intrinsecè supernaturalis sit: si autem modus sit tantum supernaturalis in hoc sensu, quod super vires cauforum secundarum, non vero de Angelis operantis, tunc potest ab Angelo cognosci; quia talis modus est adhuc inintelligibilis, consequentibus &c.

76. Sic ait Suarez de Angel. 1. 2. c. 30. n. 6. & 7. quod, si conuersio aquae in vinum, in Cana Galilaea, facta sit per generationem vini, & corruptionem aquae, medis dispositionibus naturalibus, sufficiunt ad introductionem unius, & expulsionem alterius formæ, licet in momento factam, potuerit eam generationem Angelus naturaliter evidenter cognoscere; quia est naturali lumine cognoscibile, quod DEUS major celeritate possit facere aliquid, quam creatura. An autem conuersio illa ita facta fuerit, necimus. Sic Eximus ibidem n. 18. docet replicationem corporis circumscriptivam posse evidenter cognosci ab Angelis; quia utraque ubicatio, in eodem corpore recepta, intrinsecè naturalis est, quamvis a solo DEO simul ponit posse, & sub illa ratione aliquo modo extrinsecè supernaturalis sit.

77. Si autem modus intrinsecè supernaturalis sit, ab Angelo, ut dictum, evidenter cognosci non potest, ex eadem ratione, ex qua non possunt cognoscere alia entia supernatura; unde in tali caufo Angelus cognoscere quidem rem existentem, fed de modo dubitabit. Talis modus ex S. Thoma, Thomis, Suarez, & aliis, est modus existendi Christi in Eucharistia, seu ubicatione ponens Christum, totum in tota hostia, & totum in qualibet ejus parte, de quare fuse Suarez dip. 48. de Eucharistia sec. 1. Quare, ut idem Eximus ait, Angelus naturaliter non videt Christum in Eucharistia, sed tantum in celo. Si au-

tem Christus nullibi esset, nisi in Eucharistia, videtur quidem eum, sed non videret ubi esset; quod non est absurdum in visione intellectuali (quidquid sit de corporali) nam sic saepe videamus, hor est; cognoscimus, rem esse, sed non, ubi sit. Pariter Angelus naturaliter videt Christum, sed non unionem hypostaticam.

78. Dico 5. Angeli naturaliter non possunt certò cognoscere futura strictè contingentia, nec illa, quia ab agente libero mediata, vel immediate dependent. Conclusio est de fide, & sumitur ex Isaiæ 41. v. 23. ubi praescientia illa adducitur tanquam manifestum Deitatis indicium, adeoque foli DEO competens: Annuntiate, que ventura sunt in futurum, & scienitis, quia Domini est vos. & c. 46. v. 9. Ego sum DEUS, & non est ultra DEUS, nec est similis mei, annuncians ab exordio novissimum, & ab initio, que necdum fia sunt, dicens. Ratus etiam est; quia non possunt Angeli cognoscere illa in se ipsis; hoc enim est tantum intellectus infiniti: neque in causis quia illa non habent connexionem certam cum effectibus contingentibus. Possunt tamen Angeli talia futura saepe cognoscere probabiliter in causis contingentibus quidem, sed ob variis circumstantias verosimiliter ad hoc, quam ad aliud se determinatur, e.g. in hominum moribus, aliisque antecedentibus, consequentibus &c.

79. Dico 6. Angeli naturaliter non possunt cognoscere secreta cordium, seu actus liberos aliorum, etiam quando existunt, abique elicentium confessus. Ita contra Scoutingas qui bustamen dissentient Faber, & Pontius apud Mistrum in 2. disp. 2. q. 8. a. 1. num. 237.) communis alii: ipsi autem Scoutingas negant quidem, Angelos defacto secreta hac cognoscere: at assertunt, quod cognoscere possent, si non impeditur. Prob. conclusio 3. Reg. 8. v. 39. dicitur: Tu noisti filius cor omnium filiorum hominum. Ierem. 17. v. 9. & 10. Pravum est cor omnium, & incurvabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor, & probans renes: in quem locum S. Hieron. ait: Nullus cogitationum secreta cognoscit, nisi filius DEUS. Ne autem dicas, S. Patrem tantum docere, neminem cognoscere, non autem, neminem posse cognoscere, post pauca addit: Nullusque potest videre cogitationes eorum, nisi filius DEUS. S. Ambrosius 1. 5. in Luc. c. 5. v. 22. ait: Dominus autem salvo volens facere peccatores, & occultorum cognitione DEUM se esse demonstrat, & admiratione factorum. Licet autem textus hi, & similes, videantur loqui de secretis cordis humani, recte tamen adducuntur etiam circa secreta Angelorum; nam par est ratio de utrisque.

80. Ratio autem est in primis negativa; quia gratis tribuitur Angelis tanta inrelectivitas, ut etiam secretos actus cordis, quia tales, & in circumstantiis, in quibus eliciens eos vult celari, penetrare possint: itenque gratis dicitur, quod de actibus liberis, habeant species; quia probari nullatenus potest, quod ipsi debentur, aut cognitiones, aut species actuum liberorum, seu secretorum, independenter à ratione, vel confessione eliciens illos actus: sicut etiam probari non potest, quod Angelo pro omnibus circumstantiis debetur notitia omnium rerum quomodo: docuisse naturalium; quod enim debetur Angelo valde ampla scientia plurimatum, vel ferè omni-

omnium rerum naturalium, potissimum probatur auctoritate, quia, cum longe communis negetur cognitionem tam amplam, ut complectatur etiam notitiam secretorum cordis, utique merito negatur hæc Angelo debita esse.

81. Confir. 1. Natura intellectuali debetur dominium in actus suos liberos perfectum, & expeditum ab omni impedimento, non tantum physico, sed etiam moralis; sed, si Angeli naturaliter cognoscere secreta cordium, tale dominium non habaserunt; nam, unique foret impedimentum magnum, si actus illi, vel secreta, non possent celari; quia plures tunc non audirent eos elicere: ergo. Confirm. 2. Regimen politicum, & commercium, quale etiam est inter Angelos, exigit, ut non omnia sint manifesta: ergo. Confirm. 3. Si demones naturaliter scirent omnia secreta cordis humani, possent plurius nocere hominibus; ergo debent illa illis esse occulta; alias hominum conditio esset miserabilis.

82. Responderi quidem potest, DEUM in demonibus hanc notitiam impedit. Sed hoc non satis convenienter dicitur; nam sic debet DEUM facere, quasi continuo miracula, impediendo causam secundam a suo effectu. Equidem non est dubium, quod DEUM demones saepe impedit ab effectibus, alias naturaliter ipsi possibilibus. Verum in illis casibus positivè probatur gravibus rationibus; quod effectus illi possent alias a demonibus produci: atrinco nostro caufo multiplicarentur miracula sine necessitate. Neque tantum DEUM inferret demonibus quamcumque violentiam, quemlibet infert aquæ, eam calcificando, sed faceret miraculum tantum, quantum, si ignem ritè applicaret materiam combustibili, non sineret urere; quia id faceret ad nullius creatura exigentiam naturalem. Quare convenienter dicitur, demones naturaliter eam notitiam non esse debitam.

83. Addendum, non posse naturaliter ab Angelis cognosci etiam illa, ex quorum cognitione veniretur in notitiam actuum liberorum, ut paret consideranti: Hinc naturaliter non possunt cognoscere species, vel habitus, ex actibus relatis: neque actus intellectus, et si non sint immediate liberti; tum quia horum occultatio est maximè necessaria ad celando actus liberos: tum quia, ut ait Suarez de Angelis 1. 2. c. 25. n. 9. sunt quasi pars ipsius ulti libertatis, & radix, ac regula, atque mensura ipsius: neque tantum fuit quomodo: neque imperati à libertate, sicut actus exterioris, ambulatorio, scriptio &c. quæunque naturaliter ab Angelis cognoscuntur.

84. Sunt etiam actus intellectus, veniunt nomine secretorum cordis; cum in Scripturis cor etiam intellectum significet. Ad Rom. 10. v. 10. Corde enim creditur ad iustitiam. 3. Reg. 3. v. 9. Dabis ergo seruo tuo cor docile, ut populum tuum judicare possit &c. Item Christo tanquam signum Divinitatis ipsius in Evangelio tribuuntur notitia cogitationum: quia tanquam praerogativa foli DEO debita afferunt ad Hebr. 4. v. 12. Discretor cogitationum, & intentionum cordis. Hinc etiam S. Augustinus in illud psalmi 7. v. 10. Scrutans corda, & renes DEUS: ait: Vident omnia cogitationes, que nomine cordis significat.

sunt, & deletiones, que nomine rerum intelliguntur.

85. Quares 1. An Angeli etiam habeant cognitiones discursivas. Resp. posse eos discurrere circa ea, quia non cognoscunt intuitivè, & evidenter. Sic ex miraculo Christi per discursum potuerunt inferre Divinitatem Christi: circa illa verò, quia intuitivè, & evidenter cognoscunt, non videntur discurrere, sed ea simplici intuitu comprehendere; quia hic modus cognoscendi simplicior, & perfeccior, videtur eis congruentior: unde non ex aliis, sed in aliis illa cognoscunt: quia sunt explicata traxi, de DEO n. 320.

Quares 2. An Angeli cognoscant compiendo, hoc est, prius conferendo subjectum apprehensionis cum praedicto apprehendo, & deinde quasi componendo utramque apprehensionem in unum judicium affirmativum, vel quasi distinguendo in negativum (dico quasi: quia actus judicij realiter individuabilis, etiam in homine, non est realiter compositus) Resp. Angelos ea, quia per discursum, vel obcurè, cognoscunt, posse componendo cognoscere; quia ab his non statim determinantur ad assensum simplicem: at verò ab iis, quia intuitivè comprehendunt, statim determinantur ad assensum simplicem sine suspensione judicij, aut compositione.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

86. Ob. 1. contra 2. conclus. Ex historiis habetur, demones ignorare, quid agant homines, & Luciferum ab aliis demonibus certiore reddi: ergo Angeli non possunt naturaliter omnia cognoscere. Confirm. Jobi 1. v. 7. dicit Satan: Circuvi terram; & perambulavi eam; atque hoc ignorare, ut omnia exploraret, & species acquereret: ergo non habuit de omnibus species, vi quarum omnia potuisse cognoscere: & id dicendum de aliis Angelis. Resp. dist. conf. Angeli non possunt omnia cognoscere, si non sint se applicare, vel uti speciebus suis. conc. conseq. fecit. neg. conseq. Non semper utuntur Angelii omnibus speciebus: imo forte neque possunt simul omnibus uni; quia juxta plures autores excedit perfectionem Angelii simul omnia coextensiva cognoscere. Sed & DEUS demones saepe impedit, ne omnia scire, & magis inde nocere possint. Ad confir. neg. mi. non enim hac, sed alia de causa, id fecit, scilicet, ut ipse ageret, tentare &c. cum in distans, aut nimiam distanciam agere nequeat. Accedit, quod Scriptura in similibus locutionibus saepe res propinat, quasi fierent, aut factæ essent humano modo: sic Genes. 11. v. 5. dicitur: Descendit autem Dominus, ut videret civitatem, & turrim, item Genes. 18. v. 21. dicit DEUS: Descendam, & video, utrum claudam, qui venit ad me, ope compleverint.

87. Ob. 2. contra 4. conclus. Angelus evidenter cognoscit, DEUM esse omnipotentem: ergo cognoscit evidenter, ipsum posse facere quidquid non implicat: sed est evidens, quod supernaturalia non implicit: ergo. Confirm. Angelus evidenter cognoscit, DEUM posse plus facere,